

Az 1934-es Miskolci Hét

Jakab Mátyás András

Hodobay Sándor polgármestersége első szakaszában (nagyjából 1927-ig) nagyszabású infrastrukturális fejlesztéseket vezényelt le a városban, elsősorban az ún. Speyer-kölcsön felhasználásával. Ezután munkássága homlokterébe a művelődési és kulturális ügyek kerültek, szerepet vállalt például a Magyar Vidéki Városok kultúrszövetségében is mint a szervezet egyik elnöke. Tulajdonképpen ennek a munkának volt helyi szinten betetőzése az első Miskolci Hét lebonyolítása 1934. augusztus 5. és 12. között.

A rendezvény célja deklaráltan annak bemutatása volt, milyen sokat fejlődött a város a törvényhatósági jog elnyerése óta. Ahogy a vendégek számára készült tájékoztató újságban¹ áll: „Miskolc huszonöt évvel ezelőtt azért kívánt törvényhatósággá átalakulni, mert önálló életet akart élni, a maga lábán járni és most a jubileumon azt fogjuk bemutatni, hogy huszonöt esztendő alatt mit eredményezett a város polgárainak öntudatos, önakaratából származó és lankadatlan munkája.”

A kiadványból azt is megtudhatjuk: a szervezők a magas kulturális színvonalon álló, szorgalmasan dolgozó iparos- és kereskedőváros képét igyekeztek kialakítani Miskolcra az idelátogatók szemében. Külön hangsúlyozva, hogy mindezt a város külső segítség nélkül, saját erejéből érte el: „Nézzék meg, mit tud kitermelni egyedül a maga erejéből egy város lelkes és dolgos népe rövid negyedszáz év alatt.”

A műsorújság szerkesztőitől Hodobay polgármester is megkapta az illő elismerést, sőt, talán még egy kicsit többet is annál: „Ami szépet, stílust, ízlést, koncepciót, életrevalóságot, ötletet, gondolatot, elevenséget, lendületet, színt és mozgalmasságot az ünnepi hét magából ki fog sugározni: Hodobay polgármester érdeme mind. [...] Az övé a kezdeményezés gondolata, a kivitel hatalmas munkája és az övé, legelsősorban övé kell legyen: az elismerés és a köszönet.”

A rendezvénysorozat alkalmából sor került egy régi terv megvalósítására is. Miután évtizedeken át csak elképzelések, tervek voltak a témában, ekkor szinte egyik napról a másikra elkészült az első állandó kilátó a város fölé magasodó Avason. Az építkezés július elején indult el Demes Béla műszaki tanácsos és Szeghalmy Bálint városi főmérnök tervei

¹ HOM HTD 53.3531.1.

alapján, és a Miskolci Hét megnyitójának estéjén a szerencsések már az elkészült kilátón állva hallgathatták meg a közeli templomtorony zenéjét.²

A Hét talán legfontosabb rendezvénye a királyi katolikus Fráter György Gimnázium épületében³ és udvarán megtartott ipari- és kereskedelmi vásár volt, mely a szervezők szándéka szerint azt volt hivatott bemutatni, hogy „Miskolc ipara és kereskedelme a korszerű magaslaton áll, és országos viszonylatban is díszet jelent”. Az előkészítő munka csaknem egy évet vett igénybe, és végül több mint négyszáz helyi iparos és kereskedő mutathatta be áruit.

A vasárnaptól vasárnapig terjedő időtartamba azonban számos program belefért még, melyek kellően sokrétű szórakozást nyújtottak az érdeklődők számára, és mintául szolgáltak a későbbi évek rendezvényeinek is. A látogatóknak „valóságos Páris”-t ígérve rendeztek divatrevüt, melyen a miskolci kereskedők által felajánlott anyagokból helyi szalonok készítették a „legszebb és legmodernebb” darabokat.

Nem hiányozhattak természetesen a korszak politikai rendszeréből adódó pillanatok sem: az új miskolci országzászló felavatása, az egykori cs. és kir. 65-ös gyalogezred bajtársi találkozója, céllövőversenyek a MOVE⁴ szervezésében, valamint a hagyományörző és kortárs katonai bemutató, melytől előzetesen – nem sokkal korábbi debreceni példa alapján – a legnagyobb nézőszámot várták. Külön ünnepélyt szenteltek az orosz hadifogságban elhunyt költő, Gyóni Géza⁵ emlékének, melyet a Krasnojarszban egykor raboskodó magyar hadifoglyok találkozájával is összekötöttek. Az ünnepség, melyet a programban nemes egyszerűséggel a Hét „legmeghatóbb és legszebb” műsorszámának neveztek, azt a célt tűzte ki maga elé, hogy elősegítsék Gyóni Géza földi maradványainak hazahozatalát, erre azonban sem ekkor, sem később nem került sor.⁶

A különböző sportok kedvelői igen széles palettáról válogathattak: volt osztrák és csehszlovákiai résztvevőket is felvonultató motorverseny, országúti- és pályakerékpár

² Dobrossy István (szerk.): A miskolci Ávas, 350. old. Az előzményekről, korábbi tervekről lásd: ugyanitt, 346-350. old.

³ A mai Földes Ferenc Gimnázium.

⁴ Magyar Országos Véderő Egylet: Gömbös Gyula későbbi miniszterelnök által 1918-ban alapított szervezet.

⁵ Gyóni Géza (született Áchim Géza, 1884-1917): író, újságíró. 1903-tól folyamatosan jelentek meg versei és újságcikkei, erősen foglalkoztatták korának társadalmi kérdései. Az I. világháborúban a lengyelországi Przemyśl erődjében szolgált, annak eleste után orosz hadifogságba került. Krasnojarszki fogsága alatt is folyamatosan írt, illetve fordított, írásai egy részét levélben sikerült hazajuttatnia. Egészsége folyamatosan romlott, rövid elmebaj után 33. születésnapján hunyt el. Kéziratai nagy részét fogolytársai nem tudták hazahozni, így a táborban elégették azokat. Mivel költészetében a háború és a különböző ideológiák megítélése többször változott, a két háború közötti, és később az 1945 utáni korszak is meg tudta találni benne a „saját emberét.”

⁶ Gyóni maradványainak fellelése, illetve azok hazahozatala még a 2010-es években is téma volt, ugyanakkor az üggyel foglalkozó Kovács László régész szerint ennek lehetősége az egykori temető át- és beépítése miatt évtizedekkel ezelőtt, valószínűleg már 1937 körül elveszett. Lásd: <https://www.evangelikus.hu/gyoni-rejtely> (letöltve: 2020. január 6-án).

versenyek, nyíltvízi evezős- és úszóversenyek a Sajón, Miskolc-Kassa városok közötti labdarúgó-mérkőzés, teniszverseny, lovas versenyszámok, köztük lovaspólóval. De lebonyolításra került bridge csapatverseny is, a magyarországiak mellett több határon túli csapat (Kassa, Nagyvárád) részvételével. Mai szemmel azonban legfurcsábbnak a birkózó- és ökölvívó bemutató tűnik, elsősorban azért, mivel ezt a Miskolci Nemzeti Színházban rendezték meg.

Igyekeztek népszerűsíteni, bemutatni a helyi kultúrát, oktatást is. Sor került a miskolci irodalmi életet kis túlzással egy személyben jelentő Lévay József bronzszobrának leleplezésére, a Borsod-Miskolci Múzeum pedig állandó tárlatai mellett várostörténeti kiállítással is készült a hétre. A Nemzeti Kaszinóban a Lévay József Közművelődési Egyesület rendezett reprezentatív képzőművészeti kiállítást, melyen harmincöt miskolci, vagy ide kötődő művész 121 műtárgyát mutatták be. Megrendezésre került egy Kolumbán Lajos tanfelügyelő szemléltető oktatási módszerét bemutató kiállítás, és a 400 éves református gimnázium volt növendékeinek közgyűlését is ekkorra időzítették. A helyi zenei élet reprezentációja is megtörtént: a 75 éves Miskolci Daláregylet jubileumi hangversenyt adott, a Szent Cecília Énekkar Haydn Teremtés című oratóriumát mutatta be nagyszabású szabadtéri előadáson a miskolci 13. honvéd gyalogezred zenekarának kíséretével, Molnár Jancsi cigányzenekarának koncertjét pedig a Magyar Rádió közvetítette.

Mindezekon kívül különböző szakmai szervezetek gyűléseit is beemelték a Hét programjai közé, így került sor az úri és nőifodrászok nagygyűlésére, a kereskedők és kisiparosok kongresszusára, nemzetközi sörárpa-, lencse- és mákvásárral egybekötött gazdaggyűlésre, a Borsodmegyei és Miskolci Orvos és Gyógyszerész Egyesület, valamint az Országos Magyar Kereskedelmi Egyesület (OMKE) közgyűléseire.

Az utolsó nap nagy attrakciója, melyre harminc fős német újságírói kontingens is érkezett a városba, a Magyar Búzavirág szervezésében lezajlott néprajzi felvonulás volt. Ennek során a környező vidékek népviseleteibe öltözött mintegy nyolcszáz ember vonult keresztül a városon, ezt követte a Népkerthben megrendezett előadás, ahol népszokásokat, táncokat, népdalokat mutattak be.

Az országos sajtó ellentmondásosan vont mérleget az eseményekből. A 8 Órai Újság tudósítása szerint „Objektívan megállapíthatjuk, a Miskolci Hét minden várakozáson felül sikerült. [...] A gazdag kiállítások sok embert vonzottak ide, a rendezés gondossága

kifogástalan volt.”⁷ A Friss Újság ezzel szemben inkább az események árnyoldalát emelte ki: „Már most megállapítható, hogy a Miskolci Héthez fűzött várakozások nem teljesedtek be. A hétnek csak erkölcsi sikere volt, anyagi majdnem a nullával egyenlő. Az ipari és kereskedelmi kiállításnak 42 ezer nézője volt, de vásárlója alig egy-kettő.”⁸ A cikk írója itt azonban valószínűleg erős túlzásba esett, a szakirodalomban ugyanis azt olvashatjuk, hogy az Ipari Kiállítás és Vásár látogatóinak száma 26.923 volt, a keletkezett tiszta jövedelem pedig 13.000 pengő. A Hét látogatóinak száma összesen valamivel több, mint 30.000 volt, a bevételek pedig – bár éppen csak – de meghaladták a kiadásokat.⁹

⁷ 8 Órai Újság, 1934. augusztus 12.

⁸ Friss Újság, 1934. augusztus 14.

⁹ Somorjai Lehel: Miskolc idegenforgalmi törekvései a két világháború között (in: Levéltári évkönyv IX., 1997), 317. old.